

Tebliğ-Temsil Münasebeti

<https://www.youtube.com/watch?v=56lwn1rbnL4>

<https://www.youtube.com/watch?v=n13gJUY5Q0M>

Sorular:

1. Tebliğ ve Temsil kelimelerinin anlamını söyleyiniz.
2. Tebliğ-Temsil Münasebeti ne demektir?
3. Günümüzde alim olarak görülen bazı kimseler için insanlara tesir etmiyor?

Fethullah Gülen Tarih: Fasıldan Fasıla-4

Peygamber Efendimiz (s.a.s)'in tebliğ ve temsil olmak üzere önemli iki misyonu vardır. Tebliğ yönü ile insanlara hak ve hakikatları anlatan Allah Resûlü, temsil yönüyle de kendisine yüklenen rolü bütün benlik ve samimiyetiyle yerine getirerek, insanlığa örnek olma mevkiindedir. İnsanlığın İftihar Tablosu (s.a.s)'nu sahnede, herhangi bir senaryoyu oynayan insandan tefrik etmek için bütün benlik ve samimiyetiyle ifadesini bilhassa kullandım. Çünkü Nebi, oynadığı rolü -tabiri caizse- önce kalbinde oynar. O'nun anlattıkları, kalbî hisleri ve insanlığın kurtuluşu adına yaşadığı hafakanlarıdır. Bu açıdan Efendimiz (s.a.s)'in temsil keyfiyeti, hususî bir mânâda tebliğ keyfiyetinden her zaman bir adım daha önde olmuştur.

Aslında insanlara hak ve hakikatleri anlatmada gerçek müessiriyeti biraz da 'temsil'de aramak gerekir. Bediüzzaman Hazretleri, 'Ağzımız Kur'ân-ı Kerim okurken ef'al ve ahvalimizle İslâm'ı yaşarsak sair dinlerin sâlikleri ve küre-i arzın bazı kıtaları İslâmiyete dehalet edeceklerdir.' derken, bu hakikate işarette bulunmuşlardır.

Evet, tebliğ adamı, anlattığını aynı zamanda mutlaka yaşamalı ve onu en iyi şekilde temsil etmelidir. Zaten bunun aksi de münafıklık alâmetidir ki, her mü'min böyle bir vartadan mutlaka uzak durmalıdır.

Yürüyün Şeytan ve Avenesine Rağmen!..

“Derdi dünya olanın dünya kadar derdi olur.”

*Hedefi belli olmayan gemiye hiçbir rüzgâr yardım etmez. Pusulasız giden geminin rotası denizin dibidir. İnsan mutlaka yüksek hedeflere bağlanmalı ve nereye, niçin gittiğini çok iyi belirlemelidir.

*Rasûl-i Ekrem Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir hadis-i şeriflerinde, سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ “Bir kavmin efendisi, onlara hizmet edendir.” (Deylemî, Müsned, II, 324) buyurmuştur. Bu açıdan

adanmış ruhlar, hangi ülkede ve toplumun hangi kademesinde bulunurlarsa bulunsunlar, insanlığa hizmet etmeyi en büyük pâyeye bilmelidirler.

*“Derdi dünya olanın dünya kadar derdi olur.” Derdiniz dünya, makam mansıp, istikbal olursa, şeytan sizi yürüdüğünüz yoldan saptırır. Siz O’nunla meşgul olmazsanız, şeytan sizi meşgul eder. Öyleyse, bu yolda yürüyen insanlar, dünyayı asıl maksat yapmamalı; yeryüzünü imar etmek, insanları barıştırmak, birbirine sevdirmek ve siyahı beyazla, kuzeyliyi güneyliyle kucaklaştırmak için çalışmalıdırlar.

Allah Rasûlü’nün temsili tebliğine denk idi, belki onun da önündeydi.

*“Hal ile halledilmedik hiçbir mesele yoktur.” sözü sabit bir gerçektir. Temsilin te’siri, dünya kadar kitap okumaktan daha müessirdir. İnsanlığın İftihar Tablosu’nun en müessir yanlarından biri, belki en başta geleni, tebliğin yanındaki engin temsilidir.

*Dini anlatmak ve din esaslarını başkalarına sunmak her dönemde farklı şekillerde ve değişik yollarla olabilir. Belli şartlar altında ve zamanın değişmesiyle, tebliğ yol ve usulleri de değişebilir. Belki değişmeyen tek esas vardır; o da, tebliğin temsille derinleştirilmesi; yani tebliğin yanında, tebliğ edilen şeyin temsil edilmesidir.

*Temsil, insanın deyip anlattıklarını kendi hayatına tatbik etmesi, önce kendisinin yapmasıdır. Peygamberlerin önemli bir vasfı tebliğdir. **Tebliğ, nebinin Allah’tan aldığı vahyi başkalarının sinelerine ifâza etme vazifesidir. Bu çok önemli, baş tacı bir misyondur fakat buna denk, belki onun da önünde temsil, yani duyurduğu, bildirdiği hakikatleri kendisinin de milimi milimine yaşaması gelmektedir.**

“Siz, usulünce iyilik, doğruluk ve güzelliği teşvik edip yayan; kötülük, yanlışlık ve çirkinliğin de önünü almaya çalışan insanlar olmalısınız!”

*Mü’minlerin en önemli vazifelerinden biri iyilik, doğruluk ve güzelliğin temsilcisi ve teşvikçisi olmalarıdır. Cenâb-ı Hak şöyle buyurmuştur:

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمْ
الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ

“(Ey Ümmet-i Muhammed!) Siz, insanların iyiliğine olarak ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. Usulünce iyilik, doğruluk ve güzelliği teşvik edip yayar, kötülük, yanlışlık ve çirkinliğin önünü almaya çalışırsınız; elbette Allah’a inanıyor (ve bunu da zaten inancınızdan dolayı ve onun gereği olarak yapıyorsunuz). Eğer Kitap (Tevrat) Ehli de (sizin gibi) iman etmiş olsaydı, (keşke şimdi olsun etseler,) hiç şüphesiz bu haklarında hayırlı olurdu. Gerçi içlerinde (gerçekten inanmış) mü’minler de vardır, fakat onların çoğu (Din’den çıkmış) fasıklardır.” (Âl-i İmrân, 3/110)

*Mü'minlerin aksine münafıklar kötülük ve çirkinliği teşvik edip yayarken, iyilik, doğruluk ve güzelliğin önünü almaya çalışırlar:

* الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِّنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

“Erkek olsun kadın olsun, bütün münafıklar birbirinin aynısıdır: kötülük ve çirkinliği teşvik edip yayarken, iyilik, doğruluk ve güzelliğin önünü almaya çalışırlar; ellerini de hayır, iyilik ve Allah yolunda infaktan yana pek sıkı tutarlar. Onlar (hayatlarında kulluk noktasında) Allah’ı unuttular; Allah da (mükâfat noktasında) onları ‘unutup’ terketti. Muhakkak ki münafıklar, fasıkların (Allah’a itaatsizlikte, günahta ısrarlı olanların) ta kendileridir.” (Tevbe, 9/67)

*Aynı hakikat bir ayet-i kerimede de şöyle ifade edilmektedir:

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

“Mü’min erkeklerle mü’min kadınlar birbirlerinin velîleri, çok yakın yardımcıları ve birbirlerinin işlerine vekildirler. Usulü dairesinde doğruyu ve iyiliği teşvik edip yayar, yanlışın ve kötülüklerin önünü almaya çalışırlar. Namazı bütün şartlarına riayet ederek, vaktinde ve aksatmadan kılarlar ve zekâtı tastamam verirler; Allah’a ve Rasûlü’ne daima itaat içindedir onlar. Onlardır Allah’ın merhametle muamele edeceği seçkin kimseler. Hiç şüphesiz Allah, izzet ve ululuk sahibi, her işte üstün ve mutlak galiptir; her hüküm ve icraatında pek çok hikmetler bulunandır.” (Tevbe, 9/71)

Şayet hak yoldaysanız, şeytan ve avnesinin karşınıza çıkması meselesi Kur’ânî bir realitedir.

*Hazreti Üstad’ın doktorluğunu yapmış olan Sadullah Nutku Ağabey, “Kızımı gelin edemedim.. oğlumı everemedim.” diye diye ölen ve ruhunu teslim ettikten sonra sol gözü bir türlü kapanmayan bir hastasının halini yorumlarken demişti ki: “Sol göz dünyaya, sağ göz âhirete bakar. Tûl-i emel ile, dünyada daha yapacak işleri olduğunu düşünerek öldüğünden sol gözü açık gitti.” Evet, iki gözünü de dünyaya teksif eden ahireti göremez. Hâlbuki dünyaya dünyalığı ahirete de ebedîliği ölçüsünde teveccüh etmek lazımdır.

*Maneviyata karşı gözlerini kapayanlara şeytanlar sırnaşık olur. Nitekim, Kur’an-ı Kerim’de şöyle buyrulur:

وَمَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُفِئْصَ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ

“Kim, (Kur’an’ı göz ardı eder) Rahmân’ı hatırlayıp anmaktan bile bile yüz çevirir, (sanki O mevcut değilmiş ve kendisini görmüyormuş gibi bir hayat sürerse), ona bir şeytan sardırırız da, artık o şeytan onun ayrılmaz yoldaşı olur.” (Zuhrûf, 43/36)

*Hazreti Üstad, “Mühim ve büyük umûr-u hayriyenin çok muzır mânileri olur. Şeytanlar o hizmetin hâdimleriyle çok uğraşır.” diyor. Evet, eğer hayırlı işlerin arkadaysanız, şeytan ve

onun cinnî-insî dostları sizinle de mutlaka uğraşacaklardır. Ebu'l-Leys Semerkandî, “Tenbîhü'l-Gâfilîn” isimli kitabında, Peygamber Efendimiz (aleyhissalâtu vesselam) “Senin dünyada en büyük düşmanın kimdir?” diye sorunca, Şeytan’ın “Sensin” dediğini anlatır. Çünkü iblisin oyunlarını bozanların başında İnsanlığın İftihar Tablosu vardır.

*Şayet hak yoldaysanız, şeytan ve avnesinin karşınıza çıkması meselesi Kur’ânî bir realitedir. Bunu çok iyi bilen Sahabe efendilerimiz, normal şartlarda insanın ürkeceği, korkacağı ve telaşa kapılarak ne yapacağını şaşıracağı yer ve hallerde bile وَنِعْمَ الْوَكِيلُ deyip metafizik gerilime geçmişlerdir.

*Kur’an ve Sünnet ile kendinizi test ettikten, dünya adına herhangi bir hedef arkasında koşmadığınızı bir kere daha gözden geçirdikten ve kendinizi ciddi bir nefis muhasebesine tâbi tuttuktan sonra “Elhamdülillah, yürüdüğümüz yol, günde kırk defa tekrar ederek ‘Allahım, bizi sırat-ı müstakîme hidayet buyur’ deyip dilediğimiz, Nebilerin, sıddıkların, şehitlerin, salihlerin yürüdüğü yol.” diyebiliyorsanız.. bir diğer taraftan da şayet dini ve diyaneti özülle benimseyememiş, sindirememiş, içselleştirememiş, dini dünyasını mamur kılma adına kullanan zalimler aleyhinizdeyse, yürüdüğünüz yol doğrudur. Bu iki delilin pozitif olanını sağ tarafınıza alın, diğerini de sol yanınıza; Allah’ın izni ve inayetiyle, birer asâ gibi dayanın onlara; hiç tereddüt etmeden ve hızınıza hız katarak, Allah’ı sevdirmeye adına koşun dünyanın dört bir bucağına!..

Mü’minlerden öyle yiğitler vardır ki Allah’a verdikleri sözü yerine getirip sadâkatlerini ispat ettiler. Diğerleri de sıranın kendilerine gelmesini beklemektedirler.

*Kur’an-ı Kerim’de iman kuvveti ve Allah’a teslimiyet sayesinde asla sarsıntı yaşamayan mü’minler sena edilmekte; ezcümle şöyle denmektedir:

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

“Onlar öyle kimselerdir ki halk kendilerine, ‘Düşmanlarınız olan insanlar size karşı ordu hazırladılar, aman onlardan kendinizi koruyun!’ dediklerinde, bu tehdit onların imanlarını artırmış ve ‘Hasbunallah ve ni’me’l-vekil – Allah bize yeter. O ne güzel vekildir!’ demişlerdir.” (Âl-i İmrân, 3/173)

*Kur’an-ı Kerim, kâmil mü’minlerin sadâkatini şu ilahî beyanla da adeta destanlaştırmaktadır:

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَّنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا

“Mü’minlerden öyle yiğitler vardır ki Allah’a verdikleri sözü yerine getirip sadâkatlerini ispat ettiler. Onlardan kimi adağını ödedi, canını verdi; kimi de şehitliği (sıranın kendisine gelmesini) gözlemektedir. Onlar verdikleri sözü asla değiştirmediler.” (Ahzâb, 33/23)

*Evet, bazıları verdikleri sözün gereğini yerine getirdi, bazıları da beklemeye durdular: “Acaba bize ne zaman sıra gelir?!” Ashâb-ı Kirâm dönemi itibarıyla, insanlar, Mus’ab bin Umeyr,

Abdullah ibn-i Cahş, Sa'd ibn-i Rebi', Mikdat bin Amr gibi sahabîlerin, atlarını mahmuzlayıp adeta ateşin üzerine sürüyor gibi yiğitçe gittiklerini görünce "Acaba bize ne zaman sıra gelir?" dediler. Bu "Bize ne zaman sıra gelir?!" düşüncesi, kıyamete kadar, o rehberlerin arkasında yürüdüğüne inanan insanların genel mülâhazasıdır.

Cennet, Rüyet, Rıza ve Rıdvan yolunda, değil sair musibet, ölüm de cana minnet!..

*Hazreti Câbir şöyle anlatır: "Uhud günü babam yüzü örtülü olarak getirilmişti. Üzerindeki örtüyü kaldırdım. Müşrikler, burnunu ve kulağını kesmişler ve onu tanınmaz hâle sokmuşlardı. Kendimi tutamayarak ağladım! O sırada halam Fâtıma da geldi. Feryat edip ağlamaya başladı. Onu teselli etmek için Rasûlullah şöyle buyurdu: Ne diye ağlıyorsun?! O şehit kaldırılıncaya kadar melekler onu kanatlarıyla gölgelendirmekten geri durmadılar." Peygamberimiz, Hazreti Abdullah'ın Amr bin Cemuh'la (radiyallahu anhüm ecmaîn) birlikte defnedilmesini emretmiş, "Bunlar hayattayken birbirlerini seven en iyi iki dosttu." buyurmuştu.

*Bir gün İnsanlığın İftihar Tablosu, Câbir bin Abdullah'ı mahzun görmüştü: "Ey Câbir, ne oldu sana? Seni üzgün ve kalbi kırılmış görüyorum." dedi. Hazreti Câbir de "Ey Allah'ın Rasûlü, babam şehit oldu!" dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz şu müjdeyi verdi: "Baban şehit olunca Allah onu huzuruna aldı ve ona 'Ey kulum, dile Benden, dilediğini sana ihsan edeyim!' buyurdu. Baban da 'Ya Rabbî, ben Sana hakıyla kulluk edemedim. Beni dünyaya geri göndermeni, Peygamberimin yanında savaşıp Senin uğrunda bir kere daha şehit olmayı dilerim!' dedi. Allah da, 'Ben şehitlerin geri dönmeyeceklerine hükmettim.' buyurdu. Sonra baban 'Öyleyse ya Rabbî, bunu geride kalanlara ulaştır.' deyince Cenâb-ı Hak onun isteğini kabul buyurdu." Bu hadise üzerine şehitlerle ilgili âyet-i kerimeler vahyolundu.

*Bedir Harbi bütün şiddetiyle devam ederken Rasûl-i Ekrem şöyle buyurmuştu: "Muhammed'in varlığı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, bugün Allah'ın rızasını umarak, sabır ve sebat göstererek çarpışanları ve arkasına dönmeden ilerlerken öldürülenleri, Allah muhakkak cennetine koyacaktır!" Ensardan Umeyr b. Humam Hazretleri, elinde hurmasını yerken Rasûlullah'ın bu müjdesini işitti ve "Ne iyi, ne iyi! Cennet'e girmek için şu heriflerin elinde ölmekten başka bir şey lâzım değilmiş!.." diyerek elindeki hurmaları yere attı ve hemen kılıcını sıyırarak, şehâdetin faziletine ve ahiret hayatının ehemmiyetine dair müessir beyitler söyleyip düşmanın üzerine hücum etti. Gidiş, o gidiş oldu. Bir daha geri dönmeyen Umeyr, birçok müşriği öldürdükten sonra, kendisi de arzuladığı şehâdet mertebesine ulaştı.

Adanmış ruhlar hak yolda seferberlik çağrısını duyar duymaz iki elleri kanda da olsa koşarlar!..

*Sahabe-i kiramdan Hazreti Hanzala bin Âmir evlendiği gecenin sabahında Uhud Harbi için Rasûlullah'ın çağrısını duymuştu. Hemen koşup orduya yetişmiş ve derken Uhud'da şehit olmuştu. Cihad emrini duyunca gusletmeye dahi vakit bulamamış bu insan hakkında İki Cihan Serveri "Birinci kat semada teneşir tahtası kuruldu.. ve Hanzala'nın nâşısı orada melekler tarafından yıkandı..." buyurmuştu. Evet, Allah Rasûlü'nün emrine itaatte zirveyi tutanlara Cenâb-ı Hak ayrı bir teveccühte bulunur; bundan dolayıdır ki Hazreti Hanzala'nın nâşısı

meleklerce yıkanmıştır ve o aziz sahabe tarihe “Gasîletü’l-melâike” (meleklerin gusül yaptırdığı insan) unvanıyla kaydolmuştur.

*Bugüne kadar yapılanları Cenâb-ı Hak size avans olarak verdi. Şimdiye kadar verdikleri bundan sonra lütfedeceklerinin referansıdır. El verir ki, siz doğru bildiğiniz yolda yürüyün. Tabii ki, bunca felaketsizliğe rağmen hala ayakta durmanız, şeytanları şirazedenden çıkarıyordur; nam-ı celil-i Muhammedî'nin dünyaya yayıldığını gören şeytan, yeryüzündeki avanesini üzerine salacaktır. Hatta sizin önünüzü kesmek için 24 saat mesai yapıyor ve yaptırıyordur. Şu halde siz de mesainiz sekiz saatse onu on sekiz yapmaya bakmalısınız.

*İyiler iyilikleriyle yâd edilecekler, siz yâd-ı cemîl olacaksınız; kötüler kötülükleriyle, zalimler zulümleriyle, yalancılar yalancılıklarıyla, müfteriler iftiralarıyla, zift medyası da kendi ziftleriyle yâd edilecekler ve yâd-ı kabîh olacaklar.

*“Onlar Allah’ın nûrunu ağızlarıyla üfleyip söndürmek isterler. Allah ise, nûrunu tam parlatmaktan başka bir şeye razı olmaz. İsterse kâfirler hoşlanmasınlar!” (Tevbe, 9/32) Allah nurunu tamamlayacaktır isterse münafıklar ve zalimler bunu kerih görsünler. Bir meşale ki Allah yakmış, onu kimse söndüremez. Lâ yentafî; sönmez ve söndürülemez.

*“Gevşeklik göstermeyin, tasalanmayın; eğer inanıyorsanız üstünsünüz.” (Âl-i İmrân, 3/139) Hiç endişeye kapılmadan açılın yeryüzünün dört bir yanına. “Bir mum, diğer bir mumu tutuşturmakla ışıktan hiçbir şey kaybetmez.” diyen Hazreti Mevlânâ'nın mesajını almış insanlar olarak, ellerinizdeki ışık kaynaklarıyla nur saçın bütün dünyaya.

Mü'minlerin Temsil Fakirliği

Mü'min, her zaman emniyet, güven, doğruluk, sadakat, sulh ve huzurun temsilcisi olmalıdır.

*İman; “emn ü emân” kökünden türetilmiş; inanmak, güven vaad etmek, başkalarının emniyetini temin etmek ve emin, güvenilir, sağlam olmak mânâlarına gelen bir kelimedir. Allah’a inanmak, O’nu tasdik etmek ve doğrulamak, vicdanî itiraf ve kalbî iz’anda bulunmak da bu mübarek kelimeye yüklenen mânâlardan sadece birkaçıdır.

*İman edene mü'min denir. Mü'min, diğer insanlara emniyet ve güven vaad eden, elinden ve dilinden başkalarının emin olduğu insandır. Emin ve güvenilir olma manasına emanet, bir Peygamber sıfatıdır.

*Rasûl-ü Ekrem (sallallâhu aleyhi ve sellem) Efendimiz'in hayatına ve ahlakına baktığımızda, O'nun tam bir emniyet ve güven insanı olduğunu görürüz. Emin olma, emanete hıyanet etmeme, herkese emniyet telkin etme ve aynı zamanda imanın sâdik temsilcisi olma gibi hususlar O'nun şahsiyetiyle bütünleşmiştir. Zaten, Cenâb-ı Hak'ın isimlerinden biri de “Mü'min”dir. Çünkü O, güven kaynağıdır. Peygamberleri güvenli kılan ve onları emniyet sıfatıyla serfiraz eden de yine O'dur. Öyle ise, emniyet, güven, emanet ve iman dediğimiz mesele, bizi peygamberlere ve önemli bir ölçüde peygamberleri de Allah'a bağlar.

*Lügat itibarıyla “silm” ve “selâmet” kökünden gelen “esleme” fiilinin ism-i faili olan “müslim” kelimesi, “kendini Hakk’a teslim eden kişi” mânâsına geldiği gibi, “selâmete erdiren, esenliğe çıkaran, karşılıklı emniyet ve barış tesis eden insan” mânâsına da gelmektedir. Bu açıdan, “Müslüman” dendiğinde, “Allah’a teslim olan, bundan dolayı O’nun emir ve nehiyelerine hassasiyetle riayet eden ve böylece kendisini selamet atmosferi içinde tutan insan” akla gelmelidir. Ayrıca, “başkalarının da ondan gelecek şeyler karşısında selamet ve güven içerisinde bulunduğu, barış ve emniyetin temsilcisi, emanette emin insan” mânâsı anlaşılmalıdır.

Allah Rasûlü’nün temsili tebliğine denk idi, belki onun da önündeydi.

*Dini anlatmak ve din esaslarını başkalarına sunmak her dönemde farklı şekillerde ve değişik yollarla olabilir. Belli şartlar altında ve zamanın değişmesiyle, tebliğ yol ve usulleri de değişebilir. Belki değişmeyen tek esas vardır; o da, tebliğin temsille derinleştirilmesi; yani tebliğin yanında, tebliğ edilen şeyin temsil edilmesidir.

*Temsil, insanın deyip anlattıklarını kendi hayatına tatbik etmesi, önce kendisinin yapmasıdır. Peygamberlerin önemli bir vasfı tebliğdir. Tebliğ, nebinin Allah’tan aldığı vahyi başkalarının sinelerine ifâza etme vazifesidir. Bu çok önemli, baş tacı bir misyondur fakat buna denk, belki onun da önünde temsil, yani duyurduğu, bildirdiği hakikatleri kendisinin de milimi milimine yaşaması gelmektedir.

*Allah Rasûlü, emir ve tebliğ buyurduğu her hususu önce kendi hayatına tatbik ediyor, onu haliyle gösteriyordu. Mesela, insanın mükellef olduğu farzlar için, Hazreti Pîr’in de ifade ettiği gibi, abdest ile beraber günde bir saat kâfidir. Fakat İnsanlığın İftihar Tablosu, bize mükellefiyet adına teklif buyurduğu bu ibadetlerin on katını yapıyordu. Ümmetine objektif mükellefiyeti emrediyor ve kimseyi farzların ötesine zorlamıyordu ama kendisi ayakları şişinceye kadar namaz kılıyordu.

*Evet, Allah Rasûlü sabahlara kadar namaz kıları. Hücre-i Saâdet o kadar dardı ki, -o hücreye canlarımız kurban olsun- Efendimiz’e rahat secde edecek kadar bile yer kalmazdı. Âişe Validemiz’in naklettiğine göre, Allah Rasûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) gece namaza durduğunda dakikalarca kıyam ve kıraatte bulunur, secde edeceği zaman eliyle Hazreti Âişe’nin ayaklarına dokunur ve ancak o mübarek Validemiz ayaklarını çektikten sonra oraya secde edebilirdi.

Günümüzde inananların başındaki en büyük bela hal ve temsili yitirmiş olmalarıdır.

*Bizim birkaç asır evvel yitirdiğimiz husus hal ve temsildir. Militarist bir düşünceyle, meseleyi şekle bağladık. Bir sosyoloğun dediği gibi, kültür Müslümanlığına takıldık.

*Çok tekerrür eden bir mülâhazamız var: Ezkaza sizler bir kilise ya da bir havra haziresinde neşet etseydiniz, sonra da bir rasathaneden veya çok uzakları gösteren bir dürbünle âlem-i İslam dediğimiz şu mezar-ı müteharrik bedbahtların diyarını seyretseydiniz, Müslümanlığı tercih, takdir, tebcil adına içinizde bir duygu uyanır mıydı?!.

*Demek ki, şekle ve surete takılıp kalmamız sadece bize zarar vermiyor, aynı zamanda İslam'ın nurundan istifade edebilecek insanlara da mani oluyor. Bu açıdan da dünyanın bir kısım batıl düşünceler içinde bata çıka yürümesine sebebiyet veren hususların başında İslam dünyasındaki hal ve temsil fakirliği sayılabilir. Hal ve temsili yitirmemiz en büyük beladır bizim için.

*Urve bin Zübeyr hazretleri anlatıyor: “Sabahları evden çıkınca teyzem Hazreti Aişe'nin evine uğrar ve ona selam verirdim. Yine bir gün erkenden ona uğradım. Baktım ki, namaz kılıyor, Cenâb-ı Hakk'ı tesbîh u tazimde bulunuyor; sürekli “Biz dünyada, ailemiz içinde iken sonumuzdan endişe ederdik. Ama şükürler olsun ki Allah bize lütfetti ve bizi, o kavuran ateşten korudu.” (Tur, 52/26-27) mealindeki ayetleri okuyor (bazı rivayetlerde ve belki başka zamanlarda farklı ayetleri sürekli okuduğu da nakledilir); bu ayetleri durmadan tekrar ediyor, Rabbine dua dua yalvarıyor, ağlıyor ve adeta gözyaşlarıyla yüzünü yıkıyor. Onu o halde görünce, ben de kalkıp namaza durdum. Fakat o okumasını bir türlü bitirmeyince daha fazla dayanamayıp bir ihtiyacımı görmek için çarşıya gittim. Döndüğümde ne göreyim; Hazreti Aişe yine namazda ve kıyamdaydı; aynı ayetleri tekrar ediyor, ağlıyor ağlıyordu.”

“Selahaddin-i Eyyûbîlerin, Fatihlerin yurdu...” O yurt böyle mi olmalıydı?!

*Haçlı seferlerinin başındaki insanlardan biri olan İngiltere Kralı Arslan Yürekli Richard kötülük duygusuyla dopdolu şekilde gelip savaşmış olmasına rağmen ülkesine dönünce, “Selahaddin'den insanlık öğrendim.” demişti.

*Merhum Mehmet Akif, Selahaddin-i Eyyûbî ile Fatih'i bir mısradan, bir sırada zikreder, “Selahaddin-i Eyyubilerin, Fatihlerin yurdu...” der. O yurt böyle mi olmalıydı? Birbirini yiyen canavarlar gibi insanlarla mı dolmalıydı?

*Selahaddin-i Eyyûbîlerin, Fatihlerin yurdu Yezidlere, Haccacılara kaldıktan sonra, elbette ki onlar kendilerine göre SS'ler oluşturacaklardır. Onları kışkırtacak, samimi ve yürekten Müslümanların üzerine salacaklardır. Bu canavarlığı gören ve bu tabloyu bütün şenaat ve denaetiyle müşahede eden siz olsanız, ne dersiniz Allah aşkına?!. Vicdanlarınızı yoklayın. Bu manzara karşısında Müslümanlık adına bir tercihte bulunmayı düşünür müsünüz? Vebal kime ait? Emniyeti zir ü zeber (altüst, darmadağın) edenlere silm ü selâmı zir ü zeber edenlere!..

Dünyada “tebliğ” ve “temsil”den daha büyük ve daha mukaddes bir vazife yoktur.

*Her şeye rağmen, bize düşen, bütün benliğimizle bir kere daha Allah'a yönelmek, yüce mefkûremiz adına hareket etmek ve kusursuz bir sa'y ü gayretle gerilmektir. M. Akif ne hoş söyler:

“Sus ey dîvâne! Durmaz kâinâtın seyr-i mu'tâdı,

Ne sandın! Fıtratın ahkâmı hiç dinler mi feryâdı?

Bugün, sen kendi kendinden ümîd et ancak imdâdı;

Evet, sen kendi ikdâmınla kaldır git de bîdâdi;

Cihan kanûn-i sa'yin, bak, nasıl bir hisle münkâdi!

Ne yaptın? 'Leysa lî'l-insâni illâ mâ-seâ' (Necm, 53/39) vardı!.."

*Din-i mübîn-i İslâm'ı tanıtmak, Allah'ı, Peygamber Efendimiz'i, Kur'an'ı, iman esaslarını ve İslâm'ın şartlarını söz ve hal ile anlatmak bir mü'minin en önemli vazifesidir. Dünyada "tebliğ" ve "temsil" dediğimiz bu işten daha mukaddes bir vazife yoktur. Eğer ondan daha kutsal ve Allah indinde daha makbul bir vazife olsaydı, Allah en sevdiği kullarını o vazifeyle yeryüzüne gönderirdi ve onu en önemli kurbet vesilesi kılardı. Oysa Cenâb-ı Hak, peygamberlerini tebliğ vazifesiyle gönderdi ve onları Kendine en yakın kullar yaptı.

ALLAH RASULUNDE TEBLİĞ

Allah Resûlü'nün, bu ulvî vazifeyi yüklendikten sonraki bütün hayatı dini tebliğle geçti. O kapı kapı dolaşıyor ve mesajını kendilerine tebliğde bulunabileceği âşina sima ve gönüller arıyordu.

Karşı cephenin infiâli evvela, ilgisizlik ve boykot şeklinde oldu. Daha sonra istihzâ ve alayla devam etti. Son sahada ise işkencenin her çeşidiyle sürüp gitti. Gececeği yollara dikenler serpiliyor, namaz kılarken başına işkembe konuyor ve kendisine her türlü hakaret reva görülüyordu. Ne var ki, Allah Resulü bunların hiçbirisiyle yılmadı ve usanmadı. Çünkü O'nun dünyaya geliş gayesi buydu. Can alıcı hasımları dahil herkese defaatle uğradı. Ve ilâhî mesajı sundu. Evet, Ebu Cehil ve Ebu Leheb gibi din ve iman düşmanlarına bile kim bilir kaç defa gitti, hak ve hakikatı anlattı..! O panayırları dolaşıyor, bir kişinin hidâyetine vesile olabilmek için çadır çadır geziyor; gittiği her kapı yüzüne kapanıyor; fakat O bir başka sefer yine aynı kapıya varıyor, aynı şeyleri tekrar ediyordu..

Evet, tabiri caizse O, nebîlerin üveyki idi. Hiç durmadan her yerde hakikate âşina, temiz gönül ve çehreler arıyor, bulunca da onun gönlüne giriyor ve ona ruhunun ilhamlarını fısıldıyordu.

O, yirminci asırda da bir meş'ale yaktı ve içimize âdetâ kıvılcım saçtı.. binler-yüzbinler O'nun yoluna baş koydu ve O'nun da'vâsını yüceltme istikametinde hizmete koyuldu. Demek Cenâb-ı Hakk, yeniden bir Muhammedî hâle, bir nur halkası ve yeniden bir altın zincir vücuda getirmeyi murâd buyurmuş ki, bunu ne küfrün gayzı, şiddeti, hiddeti ne de şeytan ordularının tehâcumu durduramıyor.. evet ihlâsla saçılmış bu tohumlar bugün olmasa da yarın mutlaka neşv-ü nemâ bulacak ve Allah Resûlü'nün neşrettiği nur hiçbir zaman sönmeyecektir.

İman-Tebliğ-Amel Münasebeti Açısından

Fethullah Gülen İrşad Ekseni

'Yaşadığını anlatmak, anlattığını da mutlaka yaşamak' bir tebliğ adamının en önemli prensiplerinden biri olmalıdır. Zira tebliğ insanı hakikî mü'min olma yolundadır. Hakikî mü'min ise, iç ve dış bütünlüğüne ermiş insan demektir. Böyle birinin hayatında iç ve dış çatışması söz konusu değildir. İkili (düal) yaşama, düpedüz bir münâfıklık sıfatıdır. Bu mezmum ahlâk ise, gerçek bir tebliğ adamında asla bulunamaz; bulunmamalıdır da. Zira mü'min olmak ona, her zaman ve zeminde ancak ve ancak yaşadıklarını söyleme gibi yüce bir ahlâk ufkunu, göstermektedir.

a) Tebliğ ve Hayat

Tebliğ adamı, yaşanmayan sözlerin, nasihatlerin, ma'serî vicdanda herhangi bir müspet tesir icrâ etmeyeceğini de bilmelidir. Evet, samimî olmayan söz ve davranışlara Allah (c.c) yümün, bereket ve tesir lutfetmez. Bazen, birtakım yarı samimî ya da gayr-i samimî kimselerin hizmetlerinde tesir ve muvaffakiyet görülse de, bu tamamen alternatifsizlikten kaynaklanan bir durumdur ve geçicidir. Bazen böyle bir durumun tahakkuk etmesi, ya o anda daha samimî insanlar mevcut olmadığından veya samimî olanlar henüz bir câzibe merkezi oluşturamadıklarındandır.

Bu itibarla da, gayr-i samimî olanların kaderi, gün gelince silinip gitmektir. Dünden bugüne ilâhî kanun hep böyle cereyan etmiştir. Dolayısıyla da bu yarı samimî veya samimiyetsiz insanların geçici muvaffakiyetleri ehl-i îman ve ehl-i firaseti yanıltmamalıdır.

Son bir-iki asır hem kapitalist hem de komünist cephelerde birtakım geçici muvaffakiyetler, buna iyi bir misal teşkil edebilir. Çünkü her iki sistem de birbirinin alternatifi olarak zuhur etmiştir. Bu nifak ve iğfâl düzenleri zuhur ettikleri dönem itibarıyla henüz daha güzel ve daha samimî bir oluşum bulunmadığından boy atıp gelişmişlerdir. Ne var ki günümüzde, hâdiseler, samimî ve uyanık kimseler tarafından artık yakın takibe alınmış sayılabilir. Evet, bundan sonra artık dünya pazarında ancak, samimî olanlar metâlarını satabilecek ve müşteri bulabileceklerdir. Samimî olmayanların ise, bu ilâhî pazardan sürülüp çıkarılma vakti gelmiş demektir. Nitekim daha doğduğu ilk günden itibaren bâtil ve batıp gitmeye mahkûm olduğu bilinen komünizm, hakikat ve samimiyet pazarından çıkarılıp çer çöp gibi bir kenara atıldığı; ehl-i İslâm'ın samimî gayret ve tebliğleri de yegâne alternatif hâline gelmiş olduğu gün gibi ortadadır.

Yaşadığını anlatmak ya da aksi ifadesiyle anlattığını yaşamak, kişinin sık sık kendi kendisiyle hesaplaşması ve benliğini bulmasıyla mümkün olur. Oturaklaşmamış ve belli bir olgunluk kazanmamış beden insanların düal yaşamaktan kurtuldukları görülmemiştir. Evet bu ruhlar, oldukları gibi davranamamalarının yanı sıra, davrandıkları gibi de hiç olamamışlar ve olamazlar da. Toplum içinde sergiledikleri saygınlık, olgunluk ve istikrarlılık gibi durumlar, tamamen yapmacık ve sun'î davranışlardan ibaret olduğu için, bunlar hep çevrelerinden istiskal görmüşlerdir. Evet bunlar, yalnız kaldıklarında alabildiğine lâubâli ve gayr-i ciddîdirler. Bu ise, bir nevi hamlığı yetersizliği tutarsızlığı ifade etmektedir ki, bunların izale edilmesi, hiç kuşkusuz iyi bir itikad, sağlam bir tevekkül ve ciddî bir inkiyada bağlıdır.

Evet, tebliğ adamı bu hususa çok dikkat etmelidir. Halkın arasında iken nasıl bir davranış sergiliyorsa, bunu yalnız kaldığı zamanlarda da devam ettirmeli ve gizli-açık bütün

davranışlarında samimî olmaya gayret göstermelidir. Hem öyle göstermelidir ki, içtimaî ve ferdî davranışlarında kat'iyen herhangi bir tenâkuza düşmemelidir. Evet, onun gecesi de gündüzleri kadar aydın, gündüzleri ise güneşe fer verecek kadar pırıl pırıl, berrak olmalıdır. Dikkatsizlik neticesi işlediği küçük bir hata, samimî bir mübelliği iki büklüm edip inletmelidir. **O, teheccüt ile nurlandırmadığı gecenin sabahında, namazdan bahsetmekten hayâ etmeli. Gözüne takılan bir haramın kirini, gözyaşlarıyla yıkayınca kadar da durmadan ağlamalıdır. Ağzına girecek bir haram veya şüpheli lokma, ona günlerce karın ağrısı olmalı ve bir inhiraf ruhunda cehennem alevleri gibi kendini hissettirmelidir.**

Ferdin kendisinde tatbik görmeyen düşünce ve fikirler, ne kadar cazip ve hayat için ne kadar lüzumlu da olsalar, yine de istenen seviyede hüsn-ü kabul görmezler. Çünkü söylenen sözler, bizzat söyleyenin vicdanında mâkes bulmuş değildir. Ferdin vicdanına oturmayan bir düşüncenin, umumun vicdanında makes bulmasını arzu etmek, imkânsız bir şeyi arzu etmek gibidir.

b) Tebliğ ve Ölçü

İslâmî bir toplumda tebliğ ve irşâd, sadece bir vazife değil; aynı zamanda her şeye miyar olacak ölçü ve mikyaz vaz'etmek demektir ki, o toplumda fertler bütün işlerini bu mikyasa uyarlar, günlerini ona göre tanzim eder, gecelerini de bu sorumluluğun ah u vahıyla geçirirler. Bir ferdin, ara sıra camiye gidip gelmesi, hac farızasını yerine getirip dönmesi, mevlid merasimlerine iştiraki vs. ölçü olmamalıdır. İyi bir mübelliğ, tebliğ ve irşâd şuurunu yok edip, dâvâyı alabildiğine şekilcilik ve merâsimciliğe dönüştüren her davranıştan fevkalâde sakınmalıdır. Belki bu tür davranışlar, bazıları için bir teselli kaynağı olabilir ama, toplum adına mikyaz olmaktan uzaktırlar. Esasen, toplumu yozlaştırıp, onun maddî-manevî direncini kısırlaştıran sebeplerin başında, 'emr i bil-ma'ruf ve nehy-i ani'l-münker'in şuurlu ve plânlı bir şekilde yapılmaması gelmektedir.

Günümüzde bu kutsî vazife teker teker her fert üzerinde fitrî bir borç kabul edilmelidir. Zira fitne girdapları, beşeriyete ait boşluklardan sızarak evvelâ fertleri, sonra da bu fertlerin teşkil ettiği toplumlara kısıvrak sararak helâk uçurumlarına yuvarlamaktadır.

Evet, **ısrarla üzerinde durma mecburiyetindeyiz ki, bu iş, her şeyden evvel bir îman mevzuudur.. ve şimdiye kadar bu meseleye sahip çıkanlar da hep îmanı kavi olan insanlar olmuştur. Bu dün böyleydi, bugün de böyledir, yarın da böyle olacaktır.** Koca bir cemiyet içinde, birkaç samimî ve îmanı kavi insanın başlattığı bir tebliğ hareketi, kısa zamanda ma'şerî vicdanda mâkes bularak yüzbinlerin derdi-dâvâsı hâline gelmesi başka şekilde izah edilemez. Hiç şüphesiz böyle bir hareketin en dikkat çekici ve karakteristik yanı onun şekilcilik ve merasimden uzak olmasıdır. Çile ve ızdıraptan uzak olan her hareket, şekil ve merasime esir olmadan kurtulamaz. Zaten, merasimle bütünleşmiş hareketlerin hiçbirinin bidâyetinde zindan, gözyaşı, fikir çilesi; neticesinde kalıcılık, samimiyet, sevgi ve kucaklama yoktur.

Hulâsa; irşâd adamı, her hareket ve davranışını, irşâd hayatına göre ayarlamalı; bir yere mi gidecek, mutlaka irşâd mülâhazasıyla gitmeli ve irşâd düşüncesiyle oturup kalkmalıdır. **Zira onun**

hayatında hususî tenezzühe yer yoktur. O, fitrî ihtiyaçlarını dahi dâvâsı istikametinde kanalize etmeye çalışır. Evet o, her alıp-verdiği nefesin bir gün kendisinden sorulacağına şuuruyla yaşar. İşte bu yol nebilere, siddîklerin, velilerin, şehitlerin yoludur. Onlar hep yaşadıklarını anlattılar ve anlattıklarını yaşadılar. Münafıklara gelince onlar, yaşamayıp anlattılar, anlattıklarını da kulak ardı ettiler. Her gün bir eğri yolun girdabına dalıp, hem kendilerini ve hem de peşlerinden gidenleri idlâl edip helâkete sürüklediler.

Allah (c.c) bir mürşit olarak insanlara gönderdiği Hz. İsa (a.s)'ya şöyle buyurur: 'Ey Meryemoğlu! Önce kendi nefesine nasihat et, o ibret aldıktan sonra başkalarına nasihat et. Eğer böyle yapmazsan Benden utan!'^[1]

Esasında bu hitap, sadece bir peygamber olarak Hz. İsa (a.s)'ya değildir. Burada Hz. İsa (a.s), irşâd ve tebliğ makamında Allah (c.c)'a muhatap olduğu için 'Yâ İsa!' denmiştir. O hâlde, ister nebi ister başkası kim olursa olsun, irşâd ve nasihat ederken, evvelâ söylediği ve tavsiye ettiği şeyleri kendi nefsinde duyarak yaşamalı ve tatbik etmelidir ki, başkalarına da tesir etsin. Kur'ân-ı Kerim bunu çok açık bir şekilde ifade etmektedir:

تَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

'Siz insanlara iyiliği emredip, kendinizi unutuyor musunuz? Halbuki kitabı da okuyorsunuz. Hiç akletmiyor musunuz?' (Bakara 2/44). Kitap size önce kendi nefsinizi tavsiye etmekte, işe onunla başlamayı önermektedir. O hâlde bu âyetleri okuyup durduğunuz hâlde, hâlâ aklınızı başınıza almayacak mısınız?

Evet bu âyet, Benî İsrail'e hitaben doğrudan doğruya bir tehdit, Müslümanlara da dolaylı olarak bir ikazdır ve 'Sakın ola ki, böyle yapmayasınız' demektir. Daha önce de söylediğimiz gibi, söylediğini yapmama, bir aldatma ve münafıklık sıfatıdır. Bizler bütün bir millet olarak, bilhassa inhilat devrelerinde, böyle davranan insanların hem tesirsizliğine, hem de halkın onlara itimat etmediğine defaatle şahit olmuşuzdur. Evet, İslâm'ın fikir cephesini temsil eden, dahası akademik seviyede İslâm'ı anlatan, hatta sürekli bu mevzuda fikir üreten nice insanlar vardır ki, dediklerini yaşamadıkları için iz bırakmadan çekip gitmişlerdir; gitmişlerdir, çünkü davranışları müstakim değil, sözleri de îmanlarından kaynaklanmamaktadır. Halbuki bunlar halka, 'sırat-ı müstakim'i anlatıyor, insanları irşâd etme iddiasında bulunuyorlardı. Derken hafif bir yel esti, küçücük bir sarsıntı meydana geldi; geldi de bunların yerle bir olmasına yetti. Dediklerini de, diyeceklerini unutuverdiler. Hatta dediklerinin hepsini tekzip edip, karşı fikrin ateşli savunucuları hâline geldiler. Neticede de helâk olup, yoklara karıştılar. Ama acıdır, beraberlerinde bir medeniyeti de yerle bir ettiler.. veyl olsun onlara!

c) Tebliğ ve Çile

Tebliğ ve irşâd vazifesinin, çile ve ızdırapla iç içe olması ilâhî bir takdirdir. Zira ancak zorlukla elde edilen şeylerdir ki, özen ve itina ile muhafaza edilebilirler. Temelinde zorluk olmayan ve esasında terleme, yorulma olmayan servetlerin tükenişi bir an meselesidir. Hele mesele, Allah'ın (c.c) yeryüzünde anlatılması meselesi ise, bunun tükenip yok olması demek; insanlığın en esaslı

gâyesinin ve insanca var olma garantisinin yok olması demektir. Bu da düpedüz yeryüzünde, insan varlığının mânâsızlaşmasıdır. Öyleyse insan, yeryüzünde kendi varlığını mânâlandırarak bu kudsî vazifeyi idrak etmek zorundadır...

Dün bir grup insan, zindandan zindana sürüklendi, memleket hapisaneleri onların evleri ve hâneleri durumuna geldi. Çekmedikleri cefâ, görmedikleri hakaret kalmadı. İçlerinde karakola götürülüp de bir daha geri dönmeyenler, her sabah evlerinden çıkarken hanımı ve çocuklarıyla helâlleşme lüzumunu hissedenler pek çoktu. Çünkü alınıp götürülecekleri yer meçhûldü. Bütün bu insanlar, işte bu mânâda bir mücadele içinde çırpınıp duruyorlardı. Ve kısa zamanda bu nezih ve samimî gayretler güzel meyveler vermeye başladı. Bugün gelinen seviye, bu hâlis ve muzdarip birkaç insanın âh u vahı ve Rahmeti Sonsuz'un da imdada yetişmesiyle gerçekleşmiştir. Öyleyse kimsenin bu kudsî serveti çar-çur etmeye hakkı yoktur. Çile ve ızdırap ile kazanılan ve belli bir ufka ulaştırılan bu millet davasını, inanan insanlar aynı seviyede hassasiyet ile sahip çıkmak mecburiyetindedirler. Daha önce, bu işin bir îman işi olduğunu söylemiştik. İmana sahip çıkan her fert, onu yaşatmaya da azmetmelidir.. ve en azından evine barkına sahip çıktığı kadar, çoluk çocuğuna baktığı kadar, işini mesleğini hassasiyetle yürüttüğü kadar, bu iş ve hizmete de sahip çıkıp, onu koruyup kollamalıdır. Aksi halde, bir kısım Benî İsrail'in uğradığı akıbetten masun kalmak mümkün değildir.

Tebliğ ve irşâd adamı, her türlü zorluğa göğüs gereceğini, germesi lâzım geldiğini sık sık kendine telkin etmelidir. O, çok iyi bilmeli ve inanmalıdır ki, daha önceki insanların davet esnasında başlarına gelen belâ ve musibetler, kendi başına da gelmedikçe muvaffak olamayacaktır. Yani, o hep zorluğa talip olmalı, şayet bir kolaylıkla karşılaşır, o zaman da şükredip daha bir sür'atle yoluna devam etmelidir.

Mü'min, samimî insandır. Dediğini yaşama veya sadece yaşadıklarını söyleme de bir samimiyet ifadesidir. Aksi bir durumu Kur'ân, yalancı ve münafık sıfatı olarak ele alır. Dinden, îmandan, Kur'ân'dan bahseden ve her fırsatta etrafındakilere İslâm'ı anlatan bir insanın hayatı, anlattıkları şeylerin ölçü ve prensiplerine göre ayarlanmış olmalıdır. Onun hayatında günaha yer olmamalı veya günah bir ebedî ızdırap kaynağı sayılmalıdır. Evet, eğer onun işlediği bir günah varsa, bütün bir hayat boyu o günahın kavurucu azabını, vicdanının en derin köşesinde hissederek yaşamalıdır. Ve aslında, onun ruhunda hiçbir günah uzun süre misafir olarak kalmamalıdır.

İrşâd adamı harama nazar etmez, harama el sürmez, haram yerde yürümez. Gecesi gündüzü kadar aydın, gecelerde seccadesi onun secdelerine aşıktır. Onun hayatında 'sabah namazımı kaçırdım' sözü duyulmamıştır. Eğer iradesi dışında sabah namazını kaçırmışsa, bütün gününü inlemekle ve iç ızdırabıyla geçirir. O günkü iştahsızlığı davranışlarına akseder; eder ve kendinden geçer.. ve kim bilir nedametle nasıl iki büklüm olur!..

d) Tebliğ ve Nifak

Murakabe ve muhasebe duygusu, tebliğ ve irşâd adamını her zaman kamçılaman bir esastır. Mürşit, daima kendi içini kontrol etmeli, duygu ve tasavvurlarını denetlemeli, anlattıklarının önce nefsinde yerleşmesine ve temekkün etmesine gayret etmelidir. **Mürşit, muhasebesini**

yapmadığı meseleleri halka anlatmaktan ve tavsiye etmekten sakınmalıdır. Bu sakınma, tebliğ mani teşkil etmez; aksine insanda tebliğ ve irşâd hissini kamçılar, geliştirir. Nifaka düşme ve münafığa benzeme korkusu, onu sürekli ihlâs ve samimiyete doğru yaklaştırır.

Allah Resûlü (s.a.s) irşâd ve nasihati sadece lafazanlık veya diyalektik olarak ele alanlar hakkında şu ürpertici ve korkutucu beyanda bulunur:

إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي كُلِّ مُنَافِقٍ عَلِيمِ اللِّسَانِ

'Ümmetim hakkında en çok korktuğum; ağız güzel laf yapan münafıklardır.'^[2] Bu nurlu ve onurlu beyanı duyan bir kalbin titrememesi düşünülemez. Zira insan hangi pozisyonda olursa olsun, zaman zaman diğer insanlara bir şeyler anlatma, takdim etme ihtiyacını duyacaktır. Bu itibarla bu ve benzeri tehditler aslında irşâd ve tebliğin yozlaştırılmasını önleyecektir.

Bu hususta birçok tehdit unsuru olmasına rağmen, yine de yozlaşan ve nifak vâdilerinde dolaşan kimselere sıkça rastlanmaktadır. Bu tipler gazete sütunlarında, TV ekranlarında durmadan laf üretirler; ancak hareket ve davranışlarıyla daha çok dinsizlere benzerler. Dinden, îmandan ve Kur'ân'dan bahsetmektedirler; ne var ki alinları secdesiz ve kirli, yürekleri de samimiyetsiz ve netamelidir. Zavallı ruhlar! Bilmezler ki dinin yüzde doksanı ferdin kendisiyle alâkalıdır. Fert bunlara dikkat etmediği takdirde, ya kuru bir lafazan veya koyu bir diyalektikçi sayılır.

Kur'ân-ı Kerim, irşâd adamının temel vasıflarını sıralarken bu arada, münafığın hususiyetlerini hatırlatmayı da ihmal etmez. Zira iyi bir mü'ridin neyi yapması, nelere sahip olması ne derece mühimse, neyi yapmaması ve nelerden uzak kalması da o kadar ehemmiyet arz etmektedir. Zaten Kur'ân da, münafıkları tavsif ederken, mü'minleri bu vasıflardan uzaklaştıracak bir üslûp kullanır. O, bu hususta o kadar tahşidat yapar ki, münafıkları tâ iç mülâhazalarına, derûnî hislerine ve niyetlerine kadar deşifre ederek gözler önüne serer. Hatta bazen boylarını poslarını, bazen de huylarını ve huysuzluklarını dile getirerek tarif eder. Meselâ şu âyetteki üslûba bakın:

وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهِمْ خَشَبٌ مُسْتَدَدٌ يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ

'Sen onlara baktığın zaman cüsseleri beğeni uyandırır; konuşurlarsa sözlerini dinlersin. (Halbuki onlar) tıpkı sıralanmış kof kütükler gibidirler. Her çığılığı kendi aleyhlerinde sanarlar. Onlar düşmandır. Onlardan sakın. Allah canlarını alsın, nasıl da aldatılıp döndürülüyorlar.' (Münâfikûn sûresi, 63/4) Görüldüğü gibi burada onlar, kendilerini ele verecek şekilde genel hatlarıyla değerlendirilip takdim edilmişler. Yani Kur'ân onları, edâ ve endamları, davranış ve konuşmaları ve gerdan burmaları ile öyle yakalıyor ki, dahası olmaz. Onlar çevrelerinde mimikleri, belâgat ve fesahatleri, büyüleyen parlak nutuklarıyla halkı toplamasını bilir ve sürüler gibi kitleleri arkalarından sürüklerler. Oysaki onlar, kalem ağacı veya üzerine Yemen kumaşı geçirilmiş kütükler gibidirler; daha doğrusu onlar düşmandırlar. Kur'ân, bütün bunları din ve diyânet adına, vatan ve millet adına laf edip duran, iş yapmayan, eski-yeni her âlim-i lisan için söylüyor. Evet, Kur'ân bu gibilere ciddî bir tehdit edasıyla sesleniyor: Hakk için bâtıla yol vermeyin, cephenizde terslikler çıkarmayın!..

Evet, münâfıklık alâmeti olarak tarif edilen bu davranışlar, hak adına hizmet eden her tebliğci için ürperilecek bir keyfiyettir. İnsanın farkında olmadan her an içine düşebileceği bu terslikler, herkes için söz konusudur. Dolayısıyla irşâd dairesi içinde bulunanların çok dikkatli ve titiz olmaları gerekmektedir.

e) Tebliğ ve Allah'la İrtibat

İrşâd adamı ne kadar samimi ise, söz ve davranışları da o kadar müessir olur. Samimiyet olmazsa, anlatmadaki depdebe ve ihtişam da hiçbir netice vermez. Hatta diyebiliriz ki, bir yönüyle hidayete ermenin, anlatmayla çok fazla alâkası yoktur. Bir kere, hidayet evvela Allah (c.c)'in elindedir. O dilemez ve irade etmezse, hiç kimsenin hidayete vesile olması mümkün değildir. Kur'ân-ı Kerim:

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ

'Sen istediğini hidayete erdiremezsin. Fakat Allah istediğine hidayet verir' (Kasas sûresi, 28/56) der.

Öyle ise, asıl mesele 'Sultanlar Sultanı' ile irtibat içinde olmaktır. Çünkü gizli açık bütün hazinelerin anahtarı O'nun nezdindedir. Hidayet de en büyük bir hazinedir. Elbette bu hazinenin anahtarı da O'nun elindedir. Öyleyse mürşit ve mübelliğin, bütün samimiyetiyle insanlara birşeyler anlatırken, bir yandan da sırtını her şeyin anahtarı ve dizgini elinde olan Dest-i Kudret'e dayaması elzemdir. Zira, nice muhteşem dimağlar bu ülkeden gelip geçti; gelip geçti de, çok seviyeli beyan ve hitabet gücüne sahip olmalarına rağmen, üç dört insana dahi ciddî bir şey anlatamadılar; zira bazı yanları itibarıyla samimi değillerdi, her şeyi kendilerinden biliyor ve her neticeyi de kendilerine bağlıyorlardı. Bunlar içinde, beyanda dâhi olanları da vardı. Bunlar binlerce insanı arkalarından sürükleyebiliyorlardı. Ancak, nifakzede olduklarından hiçbir netice elde edemiyorlardı. Evet, namaz kılmadıkları hâlde namazdan bahsedenler vardı. İslâm'ı yaşamadıkları hâlde, İslâm'ın güzelliklerinden dem vuranlar oluyordu. Dilleri bülbül gibiydi ama, gönülleri kinle, nefretle, garazla çarpıyordu. İhtimâl işte bunlardan ötürü Kur'ân'da nifak, sukût derekelerinin en korkunç ve en iğrenci sayılmıştır. Bu yüzden samimi olan her tebliğci, günde elli defa Allah (c.c)'in huzurunda baş koymalı ve muhtemel nifaktan hep O'na sığınmalı ve O'ndan samimiyet dilenmelidir. Evet, hidayet Allah'ın (c.c) elindedir. İnsana beden gücünü veren O olduğu gibi, kalbe samimiyet bahşeden de yine O'dur. Öyleyse tebliğ insanı, bunların hiçbirine sahip çıkmamalı ve 'ben yaptım, ben ettim..' dememelidir.

İman, ifade ve amel bütünlüğü, Kur'ân'ın çizdiği ölçüler içinde bir mü'min için en ideal şekildir. Ondaki bu dengenin korunması da, müessiriyetin önemli bir sebebidir. 'Mücahit, amel etmese de olur. Masiyetten kaçınmasa da doğruyu, güzeli anlatıyor ya, bu ona yeter..' gibi düşünceler, şeytanın mırıltılarıdır ve Muhammedî ruhla hiçbir alâkası yoktur.

Günümüzde bir sürü fantastik, modernist kafa ve düşünce zuhur etti. Üstelik bunlar, beyazı kara gösterecek kadar da cerbeze gücüne sahipler. Sağda solda, hep İslâm'ı anlatıyorlar, ama görüyoruz ki arkalarında bir avuç bile hâlis mü'min yok. Çünkü bunlar samimi değiller. Çok şey

söylüyorlar, çok şey anlatıyorlar, hatta mücadele de ediyorlar. Ama, söyledikleri ölçüde îmanı ve İslâm'ı içlerine sindirememişler. Hayatları ve yaşadıkları dünya itibarıyla, batının doğrularına değil, bâtil sistemlerine motive olan bu insanlar, yığınları irşâd edelim derken onları yabancılaştırıyorlar. Aynı zamanda kendilerini de, kendi cemiyetleri içinde yabânî duruma düşürüyorlar. Bütün bu tersliklerin ana sebebi, İslâm'ı bilmemek, O'nu okuyup düşünürken yaşayamamak.. yani mücadelesini verdikleri dâvâya, tutarsız hareketleriyle bir nevi gizli muhalefet ya da ihanet etmek!.. Bakın Kur'ân-ı Kerim, Hz. Şuayb (a.s)'ı nasıl konuşturur:

وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَا أَنْهَأَكُمُ عَنْهُ

'Ben sizi menettiğim şeyde, size muhalefet etmek istemiyorum.' (Hûd sûresi, 11/88). Bunun mânâsı: 'Sizi fenalıktan alıkoyup da kendim ondan faydalanmayı düşünmüyorum. Faiz haramdır derken, kendim faiz yemeyi ve rüşvet haramdır derken rüşvet almayı düşünmüyorum' demektir. Hz. Şuayb (a.s), içinde yaşadığı cemiyeti anlatırken, kendi doğruluğunun bir teminatı olarak bunları söylüyor. Her nebinin doğruluğunun teminatı da bu değil midir? Ümmetine söylediğinin aksini yapan bir peygamber gösterilebilir mi? Veya böyle davrananlar hiç peygamber olabilir mi?

Elbette, irşâd vazifesi yapan herkes için de bu mülâhazalar vazgeçilmez hususlardır. Evet, Hz. Şuayb (a.s) yaşadığı cemiyetle yaka paça olurken, bize de birşeyler anlatıyor; dâvâ ve irşâd adına mühim esaslardan bahsediyor. Kur'ân da o eskimez pörsümez beyanıyla bunları bir kere daha ortaya koyuyor.

Allah Resûlü (s.a.s) de, söylediğinin birkaç mislini yaşayan devasa bir ruhtu. Kullukta O'nun üstüne yoktu. O'na peygamberlik ve nübüvvet verilmişti. Bu paye, hiçbir paye ile kıyas dahi edilemeyecek kıymeti haizdir. Ancak O, yücelere pervaz ederken, kulluğu ile kanatlanıp yükselmişti. Yani O'nun kulluğu, âdeta nübüvvetinin önüne geçmiş ve O'na mukaddime olmuştu. Zaten Kur'ân-ı Kerim de O'na böyle davranmasını emretmiyor mu?:

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

'Yakîn (ölüm) sana gelinceye kadar kulluğa devam et, Rabbine ibadette de bulun!' (Hicr sûresi, 15/99) diyordu. O da, bütün hayatı boyunca Kur'ân'ın bu emrine uydu ve bir an dahi kulluktan dur olmadı. Onun içindir ki, O'nun söylediği her şey maşerî vicdanda makes buluyordu. O, yaşadığını; hem de en ağır şekliyle yaşadığı şeyleri söylüyordu. İşte misali, Hz. Âişe validemiz (r.anha) anlatıyor: 'Bir gün Allah Resûlü bana: 'Ya Âişe, müsaade eder misin bu gece Rabbimle beraber olayım?' dedi. Ben de: 'Ey Allah'ın Resûlü! Seninle olmak hoşuma gider, fakat senin hoşuna giden şey daha çok hoşuma gider' dedim. Bunun üzerine kalktı, abdest aldı ve namaza durdu. O gün sabaha kadar gözyaşı döktü ve namaz kıldı.^[3] O bir peygamberdi şüphesiz. Bir nebi, bir hatip ve bir mürşit idi. Ve O'nun en derin yanı da, kulluğundaki ulaşılmaz derinlikleriydi. O, hayatının o acılı, ızdıraplı, hastalıklı son dönemlerinde bile, önceden başlayıp da o güne kadar devam ettirdiği ibadetleri aynen devam ettirmek istiyordu. Halbuki çok zor oturup kalkabiliyordu. Hayatı boyunca pek çok ızdırap çekmişti. Zevcelerinden çocuklarına kadar bir sürü hususî derdi vardı. Ayrıca, bütün ümmetinin dünyevî-uhrevî dertleri de O'nun omuzlarındaydı. Bütün bunlardan ötürü elbette maddî güçten ve kuvvetten düşecekti. Zaten

O'ndan başkası, O'nun çektiğine bir gün bile dayanamazdı. İşte bütün bunlara rağmen O, başlattığı nafîle ibadetleri dahi terke yanaşmıyordu. Bu namazlar öyle namazlardı ki, bazen bir rek'atı bile saatler alıyordu. Ayağa kalkmaya dermanı olmadığı için de, onları oturduğu yerden kılıyor ve yine de terketmiyordu.^[4] Bu ne ciddiyet, bu ne vakar, bu ne samimiyet, bu ne ahde vefaydı böyle!.. Evet, 'yakîn' gelinceye kadar, yani ölüme kadar, mahşere kadar, ebede kadar sürecek bir ciddiyet ve vefa örneğiydi O.

Evet irşâdın önemli bir yönünü de, Allah'a karşı olan bu yakınlık oluşturuyor. Zaten, bu yakınlık olmazsa, insan hep havada ve boşlukta yaşar. Böyle kaygan bir zeminde boşluğa basan insan, sadece ve sadece kendi haz ve zevkleriyle kalır.

Allah'a (c.c) yakın olmayı, irşâd ile en güzel bir şekilde birleştiren Peygamber Efendimiz'dir (s.a.s). O, irşâd vazifesinde ne kadar kusursuz ise, Allah'a kurbiyetinde de o derece derin ve kusursuz idi. Çok defa namaza durduğunda onu öyle eda ederdi ki, arkasındakiler neredeyse namazın hiç bitmeyeceğini sanırlardı. Duâ ve niyazı öyleydi. Duâyâ kalkan elleri, bir daha inmeyecek gibi kalkardı.

Bir defasında İbn-i Mes'ud (r.a), O'nun kıldığı nafîle namazlarından birine denk gelmişti. Allah Resûlü (s.a.s)'nün kıldığı namazın bereketinden istifade edebilmek için hemen o da namaza durmuştu. Hâdisenin bundan sonrasını bizzat kendisinden dinleyelim: 'Namaza durdum. Bütünü iki rek'at namazdı. Fakat Allah Resûlü okudukça okuyordu. Bakara sûresini bitirdi. Ben artık rükuya varır dedim. Fakat O, Âl-i İmran'ı okumaya başladı. Onu bitirdi, yine rükuya varacak zannettim, bu sefer de Nisâ sûresini okumaya durdu. Onu da bitirdi. Artık rükuya varır diye düşünüyordum ki, Mâide sûresine başladı. Ve onu da bitirdi. İlk rek'atta bu dört sureyi birden okudu. Hatta bir ara aklıma kötü bir şey geldi...' Yanındakiler İbn-i Mesud'a sordular: 'Aklına ne geldi?' O, 'Bir ara namazdan çıkmayı düşündüm, çünkü dayanılacak gibi değildi' dedi.^[5]

Görüldüğü gibi insanlara kulluktan bahseden Allah Resûlü (s.a.s), evvela bu kulluğu herkesten ileri bir seviyede kendisi yaşıyor.. evet O, bu mevzuda öyle ileri idi ki, İbn-i Mes'ud (r.a) gibi en ileri safta bulunan bir sahâbi dahi, O'nun kıldığı iki rek'at namaza dayanamıyordu.

Yine O (s.a.s), son anlarını yaşadığı zaman diliminde, ufûle yüz tutmuş bir güneş gibi başını Hz. Âişe (r.anha)'nin dizlerine koymuş ve gözlerini Mele-i Âla'ya dikmişti. Çok yorgun ve ukba televvünlüydü. Ara sıra bayılıp kendinden geçiyor.. başından bir kova su döküyorlar, yeniden kendine geliyor ve gözlerini açıyordu. Gözlerini açar açmaz da ilk sorduğu şey: 'Cemaat namazı kıldı mı?' oluyordu.^[6] Evet O, namaz diye diye yaşamış ve namaz diye diye vefat etmişti. Cemaat de namaz diyordu. Namaz düşünüyordu ve namaz duygusuyla dopdolu yaşıyordu.

İşte her yönüyle kudve bir insan, her yönüyle mükemmel bir imam, muhteşem bir reis, âdil ve sabırlı bir devlet başkanı!..

Allah Resûlü (s.a.s)'nün mütevâzî yaşantısı ve her mevzuda ashâbiyla beraber olması, irşâd adına gözden ırak tutulmaması gereken önemli hususlardandır. Mescit mi yapılacak, O herkesle

beraber kerpiç taşır; hendek mi kazılacak, elinde manivela taş kırar ve arkadaşlarına yardımcı olurdu.^[7] Evet O, "insanlardan bir insan olun", buyurur ve bunu da fiilen yaşardı.

İnsanları dünyaya karşı zahit olmaya davet etmişse, bu mevzuda kendisi herkesten ileri olmaya çalışırdı. Bazen O'nun evinde, aylar geçerdi de, çorba pişirmek için bir ocak yanmaz ve üzerinde uzanıp istirahat edeceği bir yatak bulunmazdı.^[8]

O, harama karşı da herkesten daha titizdi. Hz. Hasan (r.a) ağzına sadaka hurmalarından birini alınca çok heyecanlanmış ve hemen koşarak onun ağzından hurmayı çıkarıvermişti.^[9] Halbuki Hz. Hasan (r.a), o gün beş-altı yaşlarında bir çocuktü. Ama sadaka, hem Allah Resûlü (s.a.s)'ne, hem de O'nun soyundan gelenlere haramdı.

Yine bir gece sabaha kadar uyuyamamış ve inleyip durmuştu. Hz. Âişe (r.anha) sabah olunca: 'Ya Resûlallah! Bu gece rahatsız mıydınız, hiç uyumadınız?' dedi. O'nun bu sualine Allah Resûlü (s.a.s): 'Odada bir hurma buldum, ağzıma attım. Sonra da onun bir sadaka hurması olabileceği ihtimali aklıma geldi. İzdırabımın sebebi buydu.'^[10] demişti. Oysa o hurma büyük ihtimalle şahsî hurmalarıydı. Zira sadaka hurmalarını o ayrı bir yere koyuyordu. Evet O'nun bu hassasiyeti, kâmil bir mü'min ve kâmil bir irşâd adamında olması gereken vasıflar açısından çok çarpıcı bir misaldir.

f) Tebliğ ve Duâ

Bütün bunları zikrettikten sonra, Efendimiz'in bir de duâ yönü vardı ki, ona da değinmeden geçemeyeceğim. O, ashabına ve bütün ümmetine duâ ile bütünleşmelerini söylüyor ve:

قُلْ مَا يَعْجَبُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ

'Duânız olmazsa ne ehemmiyetiniz var' (Furkan sûresi, 25/77) mealindeki âyetlerle onları ikaz ediyordu. Yatarken, kalkarken, birşey yiyip içerken, elbiselerini giyerken, helaya girip-çıkarken, abdest alırken.. o kadar çok duâ okurdu ki, dünyada duâ ile bu kadar bütünleşen ikinci bir şahıs göstermek mümkün değildir.. evet attığı her adımında Allah (c.c)'ı hatırlayan, O'na iltica eden, her şeyde O'nun rızasını gören bir başka insan yoktur.

Bu nadide ve ibret dolu hayattır ki, ondört asır âlem-i İslâm'da hemen her seviyeden insanın dikkatini çekmiş ve O, hep ilgi ve alâkayla takip edilmiştir. Ve bu alâka, yeryüzünde başka hiçbir insana da nasip olmamıştır. Yemesinden içmesine, giyinmesinden oturmasına, konuşma tarzından üslûbuna, içtimâî ve siyasî tavırlarından devletler arası protokol ameliyelerine kadar bütün hayatı filme alınıyor gibi, içtimâî şuur ve ma'şer-i hafızada kaydedilmiş ve bu muhteşem hayat, mü'min toplumların varlığının sigortası olmuştur.

Allah Resûlü'nün (s.a.s) hayat-ı seniyyelerinde emniyet şeridinin her karesi Cenâb-ı Hak'la irtibatlıdır. O'nun bu irtibatında kopuk tek bir kare, tek bir boşluk yoktur. Çünkü O'nun her davranışı ibadet ü taatten, yiyip içmeye, ondan yatıp kalkmaya kadar Allah ile irtibat içinde

geçmiştir. Böyle olduğu içindir ki, bütün söyledikleri ve bütün davranışları Sahabe arasında makes bulmuştur.

Evet, sahabede dinî hayatı yaşama mevzuunda gördüğümüz hassasiyet, asıl itibarıyla Allah Resûlü'nün (s.a.s) gösterdiği hassasiyetten kaynaklanıyordu. Çünkü onlar mübelliğ ve mürşitlerini öyle görmüşlerdi:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ

'Ey îman edenler! Allah'tan hakkıyla ittika edin ve korkun' mealindeki âyet nazil olunca, sahabe yemeden içmeden kesildi. Azametine uygun olarak Allah'tan korkma nasıl mümkün olabilirdi ki!.. Ve hemen âyetin devamında:

وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

'Siz ancak Müslüman olarak ölü'n' (Âl-i İmran sûresi, 3/102) deniyordu ki, bu da Allah'tan böyle korkulmazsa Müslüman olarak ölmenin çok zor olacağına işaret ediyordu.

Bu itibarla da hiç kimse çarşı pazara çıkmıyor, sadece namaz vakitleri mescide geliyor ve sonra da evlerine kapanıp ibadet ediyorlar; ediyor ve bütün günlerini kullukla geçiriyorlardı. Beş on gün sonra hepsi de incelmış, süzölmüş, ölecek hâle gelmişlerdi, gelmişlerdi ve Allah Resûlü (s.a.s) de bu durumun farkındaydı. Fakat onlardaki bu ani değişiminin sebebini bilmiyordu. Onlar da dertlerini söylemiyorlardı. Emre muhalefet etmiş olmaktan korkuyorlardı. Daha sonra bir âyet daha nazil oldu. Âyette:

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ

'Allah'tan gücünüz yettiği nispette korkun' (Teğâbun sûresi, 64/16) deniyordu. Bu âyetin nüzulünden sonra sahabe biraz nefes almış ve rahatlamıştı.^[11] İşte Sahabe, Allah (c.c)'in âyetleri karşısında bu kadar hassas ve onlarla böyle iç içe yaşıyordu. Çünkü zimamdarları böyle idi. Aslında bu hâl daha sonraları da iki-üç asır hep bu derinlikte devam etmiştir.

Şurası da kat'iyen bilinmelidir ki, en küçük teferruatına kadar yaşanmış ve hayata mal olmuş İslâm'ı anlama ve yaşama tarzı, sahabe hassasiyeti içinde ele alınmadıkça, tebliğ vazifesi hakkıyla yerine getirilmiş sayılmaz.

Diğer sorumluluklar gibi, 'tebliğ' vazifesi de ayrı bir konu olarak ele alınıp işlenebilir. Ancak diğer mevzulardan farklı olarak 'tebliğ' meselesi yine de hususiyet arzeder. O, hayatın içinde ve hayatla beraber olmalı, yaşanmalı, öyle anlatılmalı; farazî ve muhayyel tasavvurlar üzerine bina edilmemelidir. Kaldı ki, bu ve bunun gibi nice konularda bizlere ondört asırdan bu yana yaşadıkları hayatları ile ışık tutan ışık şahsiyetler, hep böyle davranmışlardır. Allah da onları, gösterdikleri samimiyet ve ihlâslarından dolayı muvaffak kılmıştır. Dolayısıyla bizler de tipki onlar gibi başarılı olmak istiyorsak, yapacağımız birşey varsa, o da onların izinden gitmek olsa gerektir. İşte Hz. Ömer (r.a). O, şehadeti esnasında sinesinde yediği hançerle koma hâlinde

uzanmış yatarken tabî ne bir şey yiyor, ne de bir şey içiyor. O'na hizmet eden sahabi: 'Ya Ömer! Bir şey yemek içmek ister misin?' diye sorunca Hz. Ömer (r.a) gözüyle 'hayır' işareti yapıyordu. Yani ağzını açacak kadar dahi dermanı yoktu. Ancak aynı sahabi, onun kulağına ağzını verip: 'Ömer! Namaz vaktidir' diye fısıldayınca, o komadaki insan birden doğruluyor ve: 'Namazım' diyordu. Çünkü O, Allah Resûlü'nden (s.a.s) böyle görmüştü. Evet o büyük insan, namazda hançerlenmiş ve namaz diye diye de vefat etmişti.^[12]

Bu konuda bir diğer misal mü'minlerin annesi Hz. Âişe (r.anha)'den. Bir gün, o ağlıyor. Allah Resûlü (s.a.s) niçin ağladığını sorunca: 'Cehennemi hatırladım, onun için ağladım'^[13] cevabını veriyor. Neden? Çünkü o, her gece Allah Resûlü (s.a.s)'nü böyle görmüş ve böyle tanımişti. Evet, Allah Resûlü (s.a.s) onu böyle amel-i tebliğle yoğurmuş ve terbiye etmişti.

Mevzu, sadece namazı tebliğ etmek değildir. Onlar namaza gösterdikleri hassasiyeti, sair erkanı diniye ve îmaniye için de gösteriyorlardı. Çünkü onlar da Allah Resûlü (s.a.s) gibi birer tebliğ insanıydılar. Öyle ise, dini hayat O'nun gibi ve onlar gibi hassas yaşanmalıdır ki tebliğ de tesirli olabilsin.

Ayrıca, irşâd ve tebliğde bulunma meşgale ve külfeti, hiçbir zaman bizi diğer amellerde gevşekliğe sevketmemeli; aksine şevkimizi kamçılmalı ve söylediklerimizi muhataplarımızdan daha derin bir iştiyakla yerine getirmeliyiz ki, inandırıcı olabilelim. Evet, değişik durum ve davranışlar, sözü amelini doğrulamayan tavırlar, bir aldanmışlık ifadesi ve insanın kendi itibarının tahribi demektir. Bakınız enbiyâlar serveri Hz. Muhammed'e (s.a.s). O, bir sürü meşgalesi arasında, dini yaşamada en küçük bir ihmal göstermiyordu. Yirmi üç sene gibi kısa bir zamanda koskocaman bir devlet kurmasından ümmetinin bütün fertleriyle yakından alâkadar olmasına, ondan da kendi aile fertlerine ait bütün problemlerle bizzat ilgilenmesine kadar, dünya kadar işle meşgul olmasına rağmen, amelinde zerrece eksilme veya aksama olmuyordu. Hatta, fetih ve muzafferiyetlere karşı Cenâb-ı Hakk O'nun daha çok istiğfar ve duâ etmesini istiyor, O da hep Rabbinin emri muccebince hareket ediyordu.^[14]

Hz. Ebu Bekir (r.a), irtidat hâdiselerine karşı en amansız kavgasını verirken ve gece gündüz ızdıraptan şakakları zonklarken, asla gece namazından taviz vermiyor, gözyaşları içinde Kur'ân tilâvetini aksatmıyordu.^[15]

Hz. Ömer (r.a), koskocaman Bizans ve Sasani İmparatorluklarını dize getirmişti ama, nefsinin dize getirmekten de hiçbir zaman geri durmamıştı.^[16]

Hz. Osman (r.a), onca fitne ile uğraşırken, yine nafîle orucunu tutuyor, doyma bilmeden Kur'ân'ını okuyordu. Zaten son nefesini de bu hâl üzere vermiş ve şehit olmuştu. Hatta o gün aynı zamanda oruçluydu. Şakaklarından akan kan, okumakta olduğu mushafın varaklarına ebediyet mührü gibi damlıyordu. Zaten kanın, üzerine isabet ettiği âyet de oldukça manidardı. Âyet sanki ona: 'Allah sana yeter' diyordu.^[17]

Hız. Ali (r.a) harp meydanlarının Haydar-ı Kerrar'ı idi. Bu döne döne savaşan arslan demekti. Ama onun geceleri de hep secdede kıvranmakla geçiyordu. O, ezan okunduğunda sararır, solar ve sıtmalđ gibi titrerdi. Ve bütöün bu insanlar aksatmadan irşâd vazifesi yaparlardı.^[18]

Evet, irşâd ve tebliğ vazifesinde bulunan kimse, hangi yaşta olursa olsun ve hangi mesleği icra ederse etsin, dediğini yapma mevzuunda ciddî ve samimi olmalıdır. Bu insan tekkede bir şeyh, camide bir imam veya vaiz, mektepte bir öğretmen, üniversitede bir öğretim görevlisi olabileceği gibi, bir fabrikada işçi veya bir okulda öğrenci de olabilir. Herkes içtimaî, ilmî ve fonksiyonel durumuna göre bu sorumluluğu yerine getirmeli ve bu vazifeyi kusursuz eda etmelidir.

İrşâd ve tebliğ vazifesi ifa edilirken mevzu ne kadar önemli ise, mürşit ve mübelliğın samimi ve hâlis olması da o kadar önemlidir. Mürşidin samimiyetini gösteren en önemli işarete de, söylediklerini vicdanının derinliklerinde duyması ve onları en kâmil mânâda yaşamasıdır. İhlâs ve amele mukârin olmayan tebliğ, ne denli başarılı olursa olsun sığdır ve tutarsızdır; tesiri de ya hiç yoktur veya kısa vadeliştir.

Ayrıca bu işin âhireti alâkadar eden bir yönü de vardır ki, o da Cenâb-ı Hakk'ın azap etmesidir. Allah Resûlü (s.a.s) bu durumla ilgili olarak âhirete ait bir tabloyu bizlere şöyle anlatır: 'Miraç Gecesi bir cemaate rastladım. Onların dudakları ateşten makaslarla kesildiğini gördüm. Onlara kim olduklarını sordum. Bana şu cevabı verdiler: Biz dünyada iken marufu emreder fakat yapmazdık; münkeri de nehyeder ama yapardık.^[19] Evet, tablo ortada.. irşâd ediyorum derken, kendini unutan ve âleme söylediklerini kendi tatbik etmeyen insanların durumu işte budur. Bugün, diyalektik yapan değil; bildiğini ve söylediğini yaşayan insanlara ihtiyaç vardır. Evet, kurtuluş ufkumuzda düğümlenmiş ukdeleri ancak bunlar çözebilir. Kitap yüklü bineklerin veya gece gündüz konuşan laf ebelerinin, milletin kurtuluşu hesabına verecekleri hiçbir şey yoktur. Osmanlı yıkılırken kütüphanelerde yüzbinlerce cilt kitap vardı. Ama bu kitaplar koca bir devletin yıkılmasına mani olamadı. O kütüphanelerdeki kitaplarla, bir insanın hafızasına istif edilmiş malumatlar yükü arasında keyfiyet açısından hiçbir fark yoktur. Esas olan, bir insanın bildiklerini tatbik edip etmediğidir.

Bir hadîste bu hususa işarete bulunmaktadır. İki Cihan Serveri (s.a.s) şöyle buyururlar: 'Ümmetim için en çok korktuğum, âlimlerin nifakı (sürçmesi), münafıkların da cidalidir.^[20] Evet, alim ikiyüzlölük yapar, münafık da cerbeze ve diyalektikle etrafındakilerini aldatır, işte o zaman bu ümmetin sonu gelmiş demektir.

Mürşit ve mübelliğ durumunda olan herkesin bu noktaya çok dikkat etmesi lazımdır. Maalesef irşâd vazifesinde, gerek fert ve gerekse müesseseler olarak çok defa gözden kaçırdığımız en önemli açığımız da işte budur. Allah'ın (c.c) bizlerle olan muamelesini düşünürken, bunu hatırlamada da yarar olacak.

- [1] Gazâlî, İhyâ, 1/78; er-Risâletü'l-Kuşeyriye, 216
- [2] Müsned, 1/44
- [3] Tefsir-ü İbn-i Kesir, 2/164
- [4] Buhari, Ezan, 51,82
- [5] Buhari, Teheccüd, 9; Müslim, Müsafirîn, 204; Müsned, 1/385-396
- [6] Buhari, Ezan, 51; Müslim, Salat, 90
- [7] Müsned, 2/381; İbn-i Kesir, el-Bidâye, 3/215; 4/96; Vakidî, Mağazi, 2/446
- [8] Buhari, Rikak, 17; Müslim, Zühd, 28; Ebû Davud, Libas, 42
- [9] Buhari, Zekat, 60; Müslim, Zekat, 161
- [10] Müsned, 2/183,193
- [11] Tefsir-ü İbn-i Kesir, 8/166
- [12] Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 1/295; İbn-i Sa'd, Tabakat, 3/350,351
- [13] Ebû Davud, Sünne, 25; Müstedrek, 4/578
- [14] Nasr sûresi, 110/1-3
- [15] Kandehevî, Hayatü's-Sahabe, 3/143; Ebû Nuaym, Hilye, 1/30
- [16] Ebû Nuaym, Hilye, 1/48,49; İbn-i Esir, Üsdü'l-Ğâbe, 4/157; İbn-i Sa'd, Tabakat, 3/293
- [17] Müsned, 1/72; İbn-i Esir, Üsdü'l-Ğâbe, 3/594; Kandehevî, Hayatü's-Sahabe, 3/286
- [18] İbnü'l-Cevzî, Sifatü's-Safve, 1/128
- [19] Müsned, 3/120,231,239
- [20] Müsned, 1/22,24; Münâvî, Feyzü'l-Kadir, 1/221; Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 1/186